

**ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ 2^{ης} ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΣΤΗΝ 5^η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
«ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ»**

ΚΑΡΔΑΣΗ ΕΙΡΗΝΗ

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Μάθημα: **ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ: ΠΟΛΙΤΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**
Τίτλος Ενότητας: **ΦΥΛΟ, ΣΩΜΑ ΚΑΙ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ (σελ. 118)**
Τάξη: **Β΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ**

Α΄. ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

- i). Βιολογικό φύλο vs κοινωνικό φύλο.**
- ii). Ουσιοκρατική αντίληψη vs Αντιουσιοκρατική αντίληψη τα ταυτότητας του φύλου.**
- iii). Δημόσιος vs Ιδιωτικός χώρος ως πεδίο αναπαραγωγής ιεραρχικών σχέσεων και διεκδίκησης δικαιωμάτων.**

Β΄. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ: (με βάση το ΦΕΚ Β΄3757/03-09-2018)

Μετά την ολοκλήρωση της διδασκαλίας οι μαθητές/τριες θα είναι ικανοί να:

- i)** Αναγνωρίζουν τα στερεότυπα του φύλου (**έμφυλες ταυτότητες**, κατά το ΦΕΚ).
- ii)** Ανακαλούν επιχειρήματα που εντάσσονται στην ουσιοκρατική αντίληψη του φύλου και να διαμορφώνουν επιχειρήματα που εντάσσονται στην αντιουσιοκρατική αντίληψη του φύλου (**Σώμα και δήλωση ταυτοτήτων**, κατά το ΦΕΚ).
- iii)** Συνδέουν τις συγκεκριμένες ουσιοκρατικές αντιλήψεις του φύλου με τις ιεραρχικές σχέσεις εξουσίας και τις αντιουσιοκρατικές αντιλήψεις με την διεκδίκηση των δικαιωμάτων του φύλου (**Πολιτική της ταυτότητας**, κατά το ΦΕΚ).

Γ΄. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ: ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ

1^η φάση: Προετοιμασία της διδασκαλίας – κινητοποίηση ενδιαφέροντος, σχηματισμός ομάδων και ανάληψη έργου.

Ο/η εκπαιδευτικός δίνει το **βοηθητικό φύλλο α)**, που παραπέμπει σε έννοιες που είχαν εξεταστεί στο προηγούμενο μάθημα (ταυτότητα vs

ετερότητα, ουσιοκρατική vs αντιουσιοκρατική αντίληψη εαυτού). Με ερωτοαπαντήσεις οι μαθητές/τριες ανακαλούν την παλιά γνώση. Μετά εντοπίζει τις νέες έννοιες από το βοηθητικό φύλλο, οι οποίες περιγράφουν το φύλο ως στοιχείο της ταυτότητας και την ουσιοκρατική και μη ουσιοκρατική έννοια της ταυτότητας του φύλου. [(**Βοηθητικό φύλλο α**): Έννοιες που είχαν εξεταστεί στο προηγούμενο μάθημα και αυτές που εξετάζονται στο παρόν μάθημα, ώστε να τις έχουν έτοιμες μπροστά τους και να μπορούν να προστρέχουν όποτε το έχουν ανάγκη) (επισυνάπτεται).

i). Καθορισμός του θέματος: «Θα κάνουμε την **4^η δραστηριότητα της σελ. 118**, πρόκειται για μια **αντιγνωμία** που θα γίνει μέσω υλικού που θα σας δώσω. Πρώτα, όμως, πρέπει να δούμε τα βασικά σημεία του κειμένου που αποτελούν τη βάση γι' αυτή την αντιγνωμία. Υπογραμμίστε τα σημεία που θα σας πω» (παραθέτει τα συγκεκριμένα σημεία στο κείμενο του βιβλίου).

Κατόπιν, δίνει το **βοηθητικό φύλλο β**, που αφορά ορισμένα στοιχεία της ζωής και του έργου της Σιμόν ντε Μπอบουάρ, από τα οποία προέκυψε η ρήση «Γυναίκα δεν γεννιέσαι, γίνεσαι» (επισυνάπτεται).

ii). Καθορισμός του στόχου: «**Αντιγνωμία**: «Γυναίκα/άντρας γεννιέσαι» vs «Γυναίκα /άντρας γίνεσαι».

iii). Σχηματισμός ομάδων και οργάνωση του διδακτικού αντικειμένου: «Ο τάδε, ο τάδε και η τάδε θα αποτελέσουν την 1^η ομάδα και θα επεξεργαστούν αυτό το **φύλλο εργασίας**» (**δραστηριότητα 1a**, επισυνάπτεται). «Η τάδε, η τάδε και ο τάδε θα αποτελέσουν την 2^η ομάδα και θα επεξεργαστούν αυτό το **φύλλο εργασίας** (**δραστηριότητα 1b**, επισυνάπτεται).

iv). Γνωστοποίηση διαδικασιών: «Καθώς θα δουλεύετε το φύλλο εργασίας σας να έχετε υπόψη ότι από την συμβολή του καθενός θα αξιολογηθεί και όλη η ομάδα».

2^η φάση: Εφαρμογή: Ομαδοσυνεργατική Επεξεργασία.

i). Τρόπος επεξεργασίας του θέματος: «Θα διαβάσετε **ο καθένας μόνος του** το φύλλο εργασίας που του αντιστοιχεί και μετά θα κάνετε μια σύνθεση των επιχειρημάτων ως ομάδα για την υποστήριξη της θέσης που αντιστοιχεί στην ομάδα».

ii). Κατανομή των ειδικών ρόλων εντός ομάδας: **Γραμματέας**, που καταγράφει τα ευρήματα των μαθητών, **επόπτης**, που παρακολουθεί ώστε να επιτελέσει η ομάδα την εργασία που της έχει ανατεθεί, **χρονομέτρης**, που παρακολουθεί ώστε να μην ξεφύγουν από τον χρόνο.

«Ποιος θα είναι ο **εισηγητής** της 1^{ης} ομάδας που θα παρουσιάσει στο τέλος τη σύνθεση των επιχειρημάτων; Και ποιος θα είναι ο **εισηγητής** της 2^{ης} ομάδας;» «Έχετε 10' γι' αυτή την επεξεργασία. Μετά, οι δύο **εισηγητές** θα ανταλλάξουν τις αντίθετες απόψεις τους (αντιγνωμία)».

3^η φάση: Παρουσίαση εργασιών. Ο/η εκπαιδευτικός απευθύνει τον λόγο:

i). 1^η ερώτηση (για το 1^ο επιχείρημα): «Λοιπόν, ποιο επιχείρημα προκύπτει από το πρώτο κείμενο της δραστηριότητας της 1^{ης} ομάδας ως προς την θέση ότι η σχέση της/του γυναίκας/άντρα συνδέονται από τη φύση με τον **ιδιωτικό/δημόσιο χώρο**; («Γυναίκα/ άντρας γεννιέσαι»).

ii). 2^η ερώτηση (για το 1^ο επιχείρημα): «Και τι θα απαντούσε η 2^η ομάδα με βάση το πρώτο κείμενο της δραστηριότητάς της ως προς την θέση ότι η σχέση αυτή είναι **κοινωνικά κατασκευασμένη**; («Γυναίκα/άντρας γίνεσαι»).

iii). Ο/η εκπαιδευτικός συστηματοποιεί τα συμπεράσματα και ονοματίζει τη νέα γνώση και συνοψίζει: «Άρα, λοιπόν, όσοι έχουν **ουσιοκρατική αντίληψη του φύλου** πιστεύουν ότι η γυναίκα... (1^ο επιχείρημα) και ο άντρας... (1^ο επιχείρημα). Και όσοι έχουν **αντιουσιοκρατική αντίληψη του φύλου** πιστεύουν ότι η γυναίκα... (1^ο επιχείρημα) και ο άντρας... (1^ο επιχείρημα)».

iv). Κατά τον ίδιο τρόπο οι ομάδες παρουσιάζουν το **2^ο επιχείρημα** από την πλευρά και των δύο ομάδων ως προς το 2^ο κείμενο των δραστηριοτήτων 1a και 1b των δύο ομάδων εργασίας για το θέμα **καθορισμού της ταυτότητας από βιολογικούς ή διαμόρφωσής της από κοινωνικούς παράγοντες** αντίστοιχα και μετά συστηματοποιεί το συμπέρασμα και ονοματίζει τη νέα γνώση.

v). Τέλος, οι ομάδες παρουσιάζουν το **3^ο επιχείρημα** από την πλευρά και των δύο ομάδων ως προς το 3^ο κείμενο των δραστηριοτήτων 1a και 1b των δύο ομάδων εργασίας για το θέμα των **ιεραρχικών σχέσεων των φύλων** αντίστοιχα και μετά συστηματοποιεί το συμπέρασμα και ονοματίζει τη νέα γνώση.

4^η φάση: Έλεγχος – Αξιολόγηση (αυτο- και ετεροαξιολόγηση). «Τώρα να συζητήσετε μεταξύ σας αν συνεισφέρατε όλα τα μέλη κάθε ομάδας ως προς τα επιχειρήματα και να μας πείτε πώς θα βοηθούσατε αυτούς που δυσκολεύτηκαν να συμμετέχουν και τι θα διορθώνατε για την επόμενη φορά στη συνεργασία σας».

5^η φάση: Ανακεφαλαίωση. Σας δίνονται ένα φύλλο εργασίας για το σπίτι, στο οποίο περιγράφονται οι παραδοσιακές αντιλήψεις των Ελλήνων για τις ταυτότητες του ρόλου του φύλου «αυτό που θεωρείται κοινός νους», όπως έχει προκύψει από παλιότερη έρευνα (**δραστηριότητα 2**). Για την επόμενη φορά θα ψάξετε από περιοδικά, εφημερίδες ή το διαδίκτυο και θα φέρετε εικόνες ή κείμενα που θα δείχνουν το **πώς κατασκευάζεται η ουσιοκρατική και η μη ουσιοκρατική αντίληψη** του φύλου. Όλα αυτά θα συμπεριληφθούν στον ατομικό σας φάκελο (**portfolio**)».

Δ΄. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

- i). **Αρχική - Διαγνωστική:** 1^η φάση. Τεχνικές και μέσα:
Ημιδομημένος διάλογος και εισήγηση σχετικά με την εμπέδωση της προηγούμενης γνώσης
- ii). **Διαμορφωτική:** 2^η φάση: Τεχνικές και μέσα:
α). Έντυπο κειμένου μέσω του οποίου γίνεται συνθετική δημιουργική – διερευνητική εργασία από κάθε μέλος της ομάδας για τον εντοπισμό των στόχων.
β). Συζήτηση μεταξύ των μελών της ομάδας κατά την σύγκριση των επιχειρημάτων.
- iii). **Τελική:** 3^η φάση:
α). Πεδίο δυνάμεων κατά την αντιγνωμία.
β). Εισήγηση για την εμπέδωση των εννοιών.
γ). 4^η φάση: Αυτοαξιολόγηση μεταξύ των μελών της ομάδας και ετεροαξιολόγηση από τον/την εκπαιδευτικό με βάση τους ποσοτικούς στόχους των 3 επιχειρημάτων και με βάση ποιοτικά χαρακτηριστικά της συνεργασίας.
δ). 5^η φάση: Δημιουργία φακέλου εργασίας (portfolio) μέσω των οδηγιών των εντύπων που τους δόθηκαν για την εργασία στο σπίτι.

Ε΄. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

1. Γνωστικών:

- i). 1^η φάση: Προσέγγιση νέων εννοιών που θα επεξεργαστούν οι μαθητές/τριες στη συνέχεια της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου [**Βοηθητικό φύλλο α): Έννοιες – Βοηθητικό φύλλο β): Καθορισμός θέματος, δηλ. πώς προέκυψε η συγκεκριμένη ρήση: «Γυναίκα δεν γεννιέσαι, γίνεσαι»**].
- ii). 2^η φάση: Μέσα από την επεξεργασία των επιχειρημάτων της **δραστηριότητας 1a** οι μαθητές/τριες με τις πιο ουσιοκρατικές αντιλήψεις θα συνειδητοποιήσουν το τι πιστεύουν για την ταυτότητα του ρόλου του φύλου και μέσα από την επεξεργασία των επιχειρημάτων της **δραστηριότητας 1b** οι εκπαιδευόμενοι με τις πιο αντιουσιοκρατικές αντιλήψεις θα ενισχύσουν τις αντιλήψεις τους.
- iii). 3^η φάση: Μέσα από την παρουσίαση των εργασιών οι μαθητές/τριες συνειδητοποιούν ότι η ταυτότητα του ρόλου του φύλου έχει τη βάση της στις σχέσεις ιεραρχίας και επεκτείνεται με τις δράσεις και πρακτικές των ανθρώπων στον δημόσιο και τον ιδιωτικό χώρο, εξυπηρετώντας συγκεκριμένες όψεις του κοινωνικο-οικονομικού συστήματος.

2. Κοινωνικών/Επικοινωνιακών:

i). 1^η φάση (στο **iii**): Κριτήριο σχηματισμού ομάδας - άδηλο: μαθητές/τριες με πιο ουσιοκρατικές αντιλήψεις για την ταυτότητα του κοινωνικού ρόλου του φύλου και εκπαιδευόμενοι με πιο αντιουσιοκρατικές αντιλήψεις, ώστε από την μεταξύ τους επικοινωνία να δημιουργηθεί προβληματισμός και ενδεχομένως μετατόπιση θέσεων.

ii). 1^η φάση (στο **iv**.): Γνωστοποίηση ατομικής αυτονομίας για ανάληψη ευθύνης και συνεργασίας για καλλιέργεια δημιουργικής σκέψης.

iii). 2^η φάση (στο **i**): οι μαθητές/τριες αναλαμβάνουν την προσωπική ευθύνη για το αποτέλεσμα της εργασίας τους και ταυτόχρονα μαθαίνουν την πρακτική της συνεργασίας συνεισφέροντας στο αποτέλεσμα της εργασίας της ομάδας.

3. Μεταγνωστικών:

i). 1^η φάση Σύνδεση με έννοιες του προηγούμενου μαθήματος [**Βοηθητικό φύλλο α**)].

ii). 2^η φάση: Μέσα από την αντιγνωμία στοχεύουμε στο να επέλθει διαμορφωτική μετατόπιση θέσεων και των πρώτων.

iii). 4^η φάση: Μέσα από την αξιολόγηση συνειδητοποιούν τι πρέπει να προσέξει ο καθένας για τον εαυτό του καθώς δουλεύει κάθε θέμα, καθώς επίσης και εάν και σε ποια σημεία της συνεργασίας του με την ομάδα είναι ανάγκη να αλλάξει κάποια στάση για την αποτελεσματικότητά της.

iv). 5^η φάση: Μέσα από την δραστηριότητα 2 οι μαθητές/τριες θα εμπεδώσουν το πώς περνάνε και διαχέονται οι ουσιοκρατικές αντιλήψεις για την ταυτότητα και θα έχουν ένα κίνητρο ώστε εξετάζουν κριτικά τις αντιλήψεις αυτές. Κατά τον αναστοχασμό τους θα διερευνήσουν ζητήματα των σχέσεων που αντιμετωπίζουν καθημερινά ως αγόρια ή κορίτσια και έτσι να τοποθετηθούν και να δεσμευτούν σε μια θέση σχετικά με το τι προσδοκούν οι ίδιοι από τον εαυτό τους (αυτοπροσδιορισμός), ανεξάρτητα από το τι προσδοκούν οι άλλοι απ' αυτούς (ετεροκαθορισμός). Διότι, το ζήτημα είναι οι κεκτημένες και όχι οι δοτές ταυτότητες.

ΣΤ'. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ:

- **Ο εκπαιδευτικός πρέπει να έχει δουλέψει τα επιχειρήματα πριν μπει στην τάξη, για να μπορεί να αναγνωρίσει τις «ποιότητες» που εντάσσονται στα επιχειρήματα της κάθε ομάδας και την αντιστοιχία που υπάρχει μεταξύ τους. Για τον σκοπό αυτό παρατίθεται το αρχείο: ΟΔΗΓΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ.**

- Η αυτοαξιολόγηση και η ετεροαξιολόγηση μπορούν να πάρουν την μορφή της περιγραφικής – αυθεντικής αξιολόγησης ή να προκύψει με τρόπο ποσοτικό, εφόσον κάθε επιχείρημα μπορεί να αντιστοιχεί σε ένα βαθμό. Στην πρώτη περίπτωση πρέπει να μάθουν να εξασκούνται οι μαθητές στην διαδικασία σύνδεσης διδακτικού στόχου και αποτελέσματος, αλλά έχουν το πολύ σημαντικό όφελος να κατανοούν το γιατί και το πώς της διαδικασίας μάθησης, σε σχέση με την δική τους επίδοση και συνεισφορά τους στην ομάδα, η αξιολόγηση αποτελεί, δηλαδή, στοιχείο της μάθησης. Στην δεύτερη περίπτωση ο τρόπος αξιολόγησης είναι πιο δασκαλοκεντρικός.

Βιβλιογραφία – Βοηθήματα

Κορωναίου Α., Μακρυγιώτη Δ., Στυλιανού Ά. κ.ά.: Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (2018). «Ταυτότητες». Στο: «Σύγχρονος Κόσμος – Πολίτης και Δημοκρατία», Β΄ Τάξη Γενικού Λυκείου, 103-122, Αθήνα.

Κορρές Κωνσταντίνος (2018). «Σημειώσεις – Θεωρητικό Πλαίσιο», Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε., Αθήνα.

Ενημέρωση εκπαιδευτικών από την ιστοσελίδα του ΥΠ.Π.ΕΘ.: Επιμορφωτική ημερίδα με θέμα: Παρουσίαση του νέου μαθήματος «Σύγχρονος κόσμος: Πολίτης και Δημοκρατία» της Β΄ Λυκείου (Φάκελος μαθήματος) (02-11-18) <http://www.minedu.gov.gr/ekpaideutikoi-m/epimorfosi-m/37990-02-11-18-epimorfotiki-imerida-me-thema-parousiasi-tou-neou-mathimatos-sygxronos-kosmos-politis-kai-dimokratia-tis-v-lykeiou-fakelos-mathimatos>

Παπάνης, Ε. (2008) *Η αντίληψη της Αρρενωπότητας και της Θηλυκότητας σε έλληνες φοιτητές* http://eparanis.blogspot.com/2008/06/blog-post_09.html